

Preporuke Centra za mirovne studije i Kuće ljudskih prava za izvršenje presude M.H. i drugi protiv Hrvatske

22. rujna 2022.

Centar za mirovne studije i Kuća ljudskih prava Zagreb, dana 22. rujna, podnijeli su podnesak Odboru ministara Vijeća Europe u skladu s Pravilom 9.2. Pravila Odbora ministara za nadzor nad izvršenjem presuda i uvjetima prijateljskih nagodbi u predmetu, prijedlog mjera za izvršenje presude M.H. i drugi protiv Hrvatske br. 15670/18 i 43115/18.

Podsjetimo, Europski suda za ljudska prava donio je presudu kojom je utvrdio kako je Hrvatska izbjegličkoj obitelji [povrijedila](#) niz ljudskih prava zajamčenih (Europskom) Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Sud je: jednoglasno utvrdio povredu članka 2. (pravo na život) - proceduralni aspekt, zbog neprovođenja učinkovite istrage u slučaj smrti šestogodišnje Madine Hussiny; sa šest glasova naspram jednog utvrdio povredu članka 3. (zabrana nečovječnog i ponižavajućeg postupanja) djece podnositelja zahtjeva; jednoglasno utvrdio povredu članka 5. stavka 1. (pravo na sigurnost i slobodu) svih članova obitelji; jednoglasno utvrdio povredu članka 4. Protokola 4. Konvencije (zabrana kolektivnog protjerivanja) majke i njezinih petoro djece; i jednoglasno utvrdio povredu članka 34. (pojedinačni zahtjev) svih članova obitelji.

Nakon što su organizacije ponudile prijedlog uzroka povreda te opisale njihovo manifestiranje kroz posljednjih šest godina praćenja, organizacije su dale konstruktivne prijedloge adekvatnih mjera za izvršenje presude i sprječavanje daljnjeg kršenja ljudskih prava izbjeglica i drugih migranata u Republici Hrvatskoj.

U nastavku su zaključci i preporuke predloženi podneskom.

1. KLJP i CMS mole Odbor ministara Vijeća Europe da pri procjeni svih mjera potrebnih za potpuno i učinkovito izvršenje presude u predmetu M.H. uzme u obzir opisane činjenice te da **ovaj predmet prebaci pod pojačani nadzor** zbog kontinuirane sustavne prakse nasilnih nezakonitih protjerivanja i uskraćivanja migrantima pristupa sustavu azila.
2. Usto, pozivamo Odbor ministara da od Vlade Republike Hrvatske zatraži da poduzme daljnje korake za **zaustavljanje nasilnih nezakonitih odvratanja s teritorija Republike Hrvatske** te da predloži mjere za provedbu učinkovitih istraga o nezakonitom postupanju policijskih službenika u skladu s nacionalnim i međunarodnim standardima, a osobito sa zahtjevima iz Konvencije. U tu svrhu nadležnim tijelima Republike Hrvatske potrebno je uputiti preporuke u nastavku.

3. Što se tiče **individualnih mjera**, potrebno je sljedeće:
 - a. ponovno pokrenuti istragu o smrti MAD.H. i provesti učinkovite istrage o mučenjima, ponižavajućim postupanjima, zlouporabama ovlasti i kolektivnim protjerivanjima s teritorija Republike Hrvatske u vezi s povredama koje je utvrdio sud;
 - b. osigurati da iznos koji je Sud odredio bude u potpunosti isplaćen podnositeljima zahtjeva.

4. Što se tiče **općih mjera**, potrebno je sljedeće:
 - a. Vlada bi trebala nedvosmisleno osuditi i zaustaviti nasilje nad migrantima i njihovo zlostavljanje te žurno provesti CPT-ovu preporuku o poduzimanju odlučnih mjera za suzbijanje zlostavljanja stranih državljana koje policijski službenici lišavaju slobode te osigurati učinkovitost svih istraga u vezi s navodima o zlostavljanju koje provode policijski službenici¹;
 - b. provesti CPT-ovu preporuku Vladi RH da uvede pouzdane mehanizme odgovornosti i nadzora za sve policijske operacije vezane uz presretanje i preusmjeravanje migranata. Konkretnije, CPT preporučuje Ravnateljstvu policije RH da uvede obvezujuću uputu o detaljnom bilježenju svake akcije „presretanja” i „preusmjeravanja” koja uključuje migrante, koje bi minimalno trebalo uključivati vrijeme, točnu lokaciju i kratak opis svake intervencije, uključene policijske službenike, sredstva korištena za „presretanje” ili „preusmjeravanje” migranata², njihovu identifikaciju u skladu s člankom 7. Zakonika o schengenskim granicama, jesu li primijenjena sredstva ograničavanja slobode ili uporaba sile te ishod intervencije;
 - c. osigurati neovisnost Nezavisnog mehanizma nadzora granica zakonski i u praksi te raspolagati dovoljnim resursima i snažnim mandatom za nadzor aktivnosti u vezi s granicom bilo gdje na državnom području; Mehanizam bi trebao moći osigurati da se sva dokumentirana kršenja ljudskih prava žurno i temeljito istraže te da se učinkovito radi na tome da osobe odgovorne za kršenje snose odgovornost, a sve osobe čija su prava prekršena imaju pristup pravdi;
 - d. kako bi se osiguralo da je Mehanizam vjerodostojan i učinkovit, potrebno ga je izravno financirati, isključiti Ministarstvo unutarnjih poslova i, umjesto toga, putem javnog poziva uključiti neovisne institucije i organizacije koje imaju iskustvo u nadzoru, kao

¹ Vijeće Europe, Europski odbor za sprečavanje mučenja i neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (CPT), Izvješće Vladi Republike Hrvatske o posjetu Europskog odbora za sprečavanje mučenja i neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (CPT) Hrvatskoj od 10. do 14. kolovoza 2020., objavljeno 3. prosinca 2021., t. 19. i 25., dostupno na: <https://rm.coe.int/1680a4c199>

² Vijeće Europe, Europski odbor za sprečavanje mučenja i neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (CPT), 30. opće izvješće CPT-a (1. siječnja - 31. prosinca 2020.), str. 15.-16., dostupno na: <https://rm.coe.int/1680a25e6b>

što su organizacije civilnog društva, UN-ove agencije i nacionalne institucije za ljudska prava, koje financijski ne ovise o vladi;

- e. osim toga, Mehanizam mora imati mogućnost nenajavljenog pristupa zelenim granicama i informacijskom sustavu Ministarstva unutarnjih poslova kako bi se učinkovito nadziralo moguće kršenje ljudskih prava;
- f. osigurati da Pučka pravobraniteljica u skladu sa svojim ovlastima u svakom trenutku ima neometan pristup dokumentima, informacijama, objektima, (po)graničnim područjima i svim mjestima na kojima se mogu nalaziti žrtve kršenja ljudskih prava kako bi se učinkovito utvrdilo i istražilo moguće nezakonito postupanje policijskih službenika;
- g. kako bi se osigurao učinkovit pristup pravosuđu, potrebno je osigurati pristup besplatnoj pravnoj pomoći osobama koje su predmet postupka donošenja odluke o vraćanju ili kojima je izdana odluka o vraćanju protiv koje nije dopuštena žalba, ali se zakonski i u praksi može pokrenuti upravni spor;
- h. kako bi se osigurao pristup postupovnim i materijalnim pravima te pristup pravosuđu, potrebno je izmijeniti *Pravilnik o boravku u prihvatnom centru za strance i načinu izračuna troškova prisilnog udaljenja*, kako su predložili Centar za mirovne studije, Pučka pravobraniteljica i Hrvatski pravni centar tijekom e-savjetovanja. Prijedlozi uključuju skraćivanje propisanog roka za najavu posjetitelja na jedan dan te ukidanje ove obveze za pružatelje pravne pomoći. Nadalje, državljani trećih zemalja koji su zadržani u prihvatnim centrima trebaju imati na raspolaganju neograničen broj besplatnih poziva svojem pružatelju pravne pomoći te treba ukinuti ograničenje vremenskog trajanja savjetovanja s pružateljima pravne pomoći tijekom posjeta (pod uvjetom da se ono odvija unutar radnog vremena)³;
- i. Nezavisni mehanizam nadzora treba postaviti mjerljive ciljeve i periodične revizije, povećati transparentnost, povećati broj i pojačati nenajavljene posjete, osigurati pristup pravosuđu i snošenje odgovornosti, procijeniti potrebe za osposobljavanjem i osigurati komplementarnost s drugim mehanizmima, u skladu s preporukama koje su organizacije za ljudska prava⁴ dale Savjetodavnom odboru Mehanizma nadzora u studenome 2021. i svibnju 2022. u pogledu funkcioniranja Odbora nezavisnog mehanizma⁵;

³Izvešće o provedenom savjetovanju, op. cit., komentari 22.-29.

⁴ Amnesty International (AI), Are You Syrious (AYS), Border Violence Monitoring Network (BVMN), Centar za mirovne studije (CMS), Danish Refugee Council (DRC), Human Rights Watch (HRW), International Rescue Committee (IRC), Save the Children International (STC).

⁵ Amnesty International, Croatia/EU: Strengthen Border Monitoring System – Effective Mechanism Needed: Independent, Broad Mandate, Adequate Resources, 3. kolovoza 2021., dostupno na: <https://www.amnesty.org/en/documents/eur64/4546/2021/en/>

- j. osigurati da nevladine organizacije imaju pristup detencijskim centrima i drugim mjestima na kojima se zadržavaju izbjeglice i drugi migranti;
- k. osigurati da se branitelje ljudskih prava, osobito one koji štite migrante i izbjeglice, ne kriminalizira i ne stigmatizira zbog prirode njihova rada. Prema tome, Vlada bi trebala preuzeti aktivnu ulogu u provedbi standarda koji će osigurati sigurno okruženje za rad branitelja ljudskih prava⁶;
- l. osigurati da se Vlada ne upliće u rad organizacija civilnog društva i da ne vrši na njih pritisak na bilo koji način koji ugrožava njihovu neovisnost i autonomiju⁷.

⁶Human Rights House Foundation, Prava branitelja ljudskih prava: Načela i standardi zaštite i osnaživanja rada na ljudskim pravima, 2018., str 9., dostupno na: https://www.kucaljudskihprava.hr/wp-content/uploads/2018/12/PravaBraniteljaLjudskihPrava_booklet.pdf

⁷Ibid., str. 13.